

Ο τουρισμός εκτός ελέγχου

[Προλογικό σημείωμα, Κωστής Αχνιώτης, μεταφρασμένο κείμενο από Φίλους της Γης]

Το κράτος φοβάται την διαφάνεια. Είναι μυστικοπαθές. Η νύχτα το βολεύει κι η μέρα το φοβίζει όπως ακριβώς τους βρικόλακες. Και δεν πρόκειται για ειδικό ελάττωμα του κυπριακού κράτους. Η διπλωματία είναι μυστική, οι τύχες του κόσμου ρυθμίζονται στα κρυφά, τα λογιστικά βιβλία των επιχειρήσεων είναι κλειδωμένα με συστήματα ασφαλείας. Η μελέτη της περιοχής του Ακάμα είναι μυστικό και συζητιέται ανάμεσα στα επιτελεία της κυβέρνησης. Ο «περί πολεοδομίας και οικήσεως νόμος» είναι μόνο αποσπασματικά γνωστός στους λίγους εκλεκτούς. Η δήλωση πολιτικής που θα τον συνοδεύσει συζητιέται σαν στρατιωτικό μυστικό. όμως οι πολίτες δεν χρειάζεται ν' ανησυχούν. Οι υπεύθυνοι και οι ειδικοί, θα σουμάρουν, θ' αφαιρέσουν, θα πολλαπλασιάσουν και θα διαιρέσουν. Μετά θα μας δώσουν την τελική λύση: αυτή που θα κάνει την Κύπρο όμορφη, και καθαρή. Ως η περιβαλλοντική υποβάθμιση της τελευταίας δεκαετίας να μην έγινε στη διάρκεια της δικής τους βασιλείας: των πολιτικών και των τεχνοκρατών. Αα ναι και των κεφαλαιοκρατών!

Τέλος του 1981 έγινε μια μελέτη της τουριστικής ανάπτυξης Λάρνακος και Αμμοχώστου από ξένο (!) οίκο εμπειρογνομώνων, τον "Halcrow Fox and Associates" τον οποίο είχε καλέσει ο Κ.Ο.Τ. Αυτοί έκαναν λοιπόν την δουλειά τους, ανακάλυψαν ότι ο τουρισμός της περιοχής πήρε τον κατήφορο, έδωσαν τα πορίσματα στον Κ.Ο.Τ. και πήγαν σπίτι τους. Ο Κ.Ο.Τ. τα κλείδωσε στο συρτάρι και τα ξέχασε εκεί. Ούτε να τα δημοσιεύσει σκέφτηκε και φυσικά ούτε να τα σχολιάσει. Κάποτε οι «Φίλοι της Γης» ανακάλυψαν την μελέτη και δημοσίευσαν τα κυριότερα σημεία, μαζί με κάποια σχόλια τους στο φυλλάδιο τους αρ. 16 ενώ ταυτόχρονα δημοσιεύαμε και εμείς μια αναφορά. Αυτό έγινε το περασμένο καλοκαίρι. Όμως «παραδόξως» δεν υπήρξαν αντιδράσεις, γι' αυτό και φέτος μεταφράσαμε για σας ολόκληρο το κείμενο των «Φίλων της Γης». Το αφιερώνουμε ιδιαίτερα στην κ. Βαρβάρα της Αγίας Νάπας.

Όπως θα δείτε και εσείς η έκθεση των "Halcrow Fox" είναι ένα κλασικό τεχνοκρατικό κείμενο που ενδιαφέρεται περισσότερο ν' αυξήσει το τουριστικό εισόδημα παρά να διατηρήσει το περιβάλλον. Όμως για να επιτευχθεί το πρώτο πρέπει να γίνει και το δεύτερο. Για μας το ενδιαφέρον της μελέτης, έγκειται όχι τόσο στις προτάσεις της αλλά στο ότι ξεσκεπάζει το «οικονομικό θαύμα» της περιοχής.

Ο τουρισμός στη νότια και ανατολική Κύπρο φαίνεται να οδηγείται στην καταστροφή. Ανεξάρτητα όμως από το αν θα επέλθει τελικά η προβλεπόμενη κατάρρευση, η φθορά του περιβάλλοντος είναι σοβαρότατη και σε πλείστες περιπτώσεις ανεπανόρθωτη.

Το 1981 με πρωτοβουλία της κυβέρνησης άρχισε η διεξαγωγή μιας έρευνας σε εθνικό επίπεδο με τίτλο «σχέδιο για την ανάπτυξη του κυπριακού τουρισμού». Τον Ιούλιο αυτού του χρόνου, η εταιρεία "Halcrow Fox and Associates" (με ειδική συνεργασία τον "Tribalds Partnership") άρχισε τη μελέτη της Λάρνακας και των ελεύθερων περιοχών της επαρχίας Αμμοχώστου. Οι αρχικοί όροι αναφοράς ήταν η παροχή συμβουλών για την τουριστική ανάπτυξη, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της ποιότητας και καταλληλότητας του σχεδιασμού.

Εν πάση περιπτώσει στη διάρκεια των δυο πρώτων μηνών της μελέτης, οι σύμβουλοι αντιλήφθηκαν, ότι ο τουρισμός στην περιοχή αντιμετωπίζει σοβαρές απώλειες από πολλές πλευρές: την φθίνουσα

διαθεσιμότητα ειδικευμένου προσωπικού, την εξάντληση των αποθεμάτων νερού, την περιβαλλοντική υποβάθμιση λόγω της γραμμικής οικοδομικής ανάπτυξης κατά μήκος των παραλιών, τη χαμηλή ποιότητα μεγάλου μέρους του χτισμένου περιβάλλοντος (προϊόν της βραχυπρόθεσμης κερδοσκοπικής ανάπτυξης) και τους σοβαρούς κινδύνους για μόλυνση του περιβάλλοντος.

Ήταν οφθαλμοφανές ότι μακριά από κάθε ιδέα περαιτέρω τουριστικής επέκτασης αυτό που χρειαζόταν –και μάλιστα κατεπειγόντως- ήταν μια δραστική περιστολή στην ανέγερση ξενοδοχείων και διαμερισμάτων και μια έμφαση στην παροχή διευκολύνσεων και ανέσεων που θα μειώσουν τις αρνητικές συνέπειες της υπερανάπτυξης.

Η μελέτη επεκτάθηκε σ' αυτά τα σημεία, με αξιοσημείωτη σχολαστικότητα, με πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων και γραφικών παραστάσεων. Έδειξε με σαφήνεια τα συνακόλουθα αποτελέσματα της συνέχισης της κατάστασης αυτής και πρότεινε μια σειρά λύσεων.

Η μελέτη αυτή παραγνωρίστηκε τελείως. Ποτέ δεν έχει επίσημα εγκριθεί, έτσι ώστε τα συμπεράσματα της να μην γνωστοποιηθούν δημόσια. Η κυβέρνηση αντιμέτωπη με την άμεση ανάγκη να πάρει δραστικές και μη δημοφιλείς αποφάσεις προτίμησε να χώσει το κεφάλι της στην άμμο. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο τουρισμός της νοτιοανατολικής Κύπρου οδηγείται σ' ένα φαύλο κύκλο συνεχούς πτώσης οι συνέπειες της οποίας είναι πιθανόν να επηρεάσουν ολόκληρο το μέλλον αυτού του ζωτικού μέρους της οικονομίας του τόπου.

Τέτοια απάθεια είναι απαράδεκτη. Η μελέτη των Halcrow Fox αναφέρεται σε σοβαρά θέματα, δίνοντας απαντήσεις που έρχονται σε αντίθεση με παραδοσιακές ελευθερίες, που θα έπρεπε κανονικά να γίνει θέμα συζήτησης. Με τον τρόπο αυτό είναι πιθανόν, η κυβέρνηση να εξασφάλιζε την υποστήριξη της κοινής γνώμης για να χαλιναγωγήσει την κοντόθωρη λαιμαργία αυτών που κάνουν επενδύσεις και κερδοσκοπούν και των οποίων οι πράξεις είναι τόσο αντίθετες με τα συμφέροντα της πλειοψηφίας του λαού.

Το έντυπο των «Φίλων της Γης», "Earthlines", φτάνει στα χέρια όλο και περισσότερων «παραγόντων» (συμπεριλαμβανομένων των υπουργών και των βουλευτών). Για το λόγο αυτό οι «Φίλοι της Γης» δημοσιεύουν αρκετές λεπτομέρειες της μελέτης, με την ελπίδα ότι οποιοσδήποτε υπεύθυνος της κυβερνητικής πολιτικής, ο οποίος δεν γνωρίζει την ύπαρξη των σχετικών φακέλων, θα μπορεί να επιμένει στην εφαρμογή των πορισμάτων της εργασίας αυτής, έστω και καθυστερημένα. Η μελέτη καταδικάζει το μεγαλύτερο μέρος της υπάρχουσας αναπτυξιακής δομής (η οποία όπως λέγει είναι αποκλειστικά ζημιογόνα) και τις επιπτώσεις της, πάν στην παραλιακή ζώνη. Μια εξίσου κατηγορηματική θέση παίρνει σχετικά με την ανάπτυξη των χωριών και των πόλεων στο εσωτερικό, οικτρίνοντας τα χωρίς φαντασία και μονότονα κτίσματα. Η εξειδικευμένη τουριστική ανάπτυξη είναι στο μεγαλύτερο της μέρος φτωχή ή «αδιάφορη» σε ποιότητα. Η γραμμική ανάπτυξη που παρατηρείται κατά μήκος της Λάρνακας είναι ιδιαίτερα απωθητική. Είναι πολύ αμφίβολο κατά πόσο η περιοχή μπορεί να αντέξει την ποιότητα της ανάπτυξης με την έννοια που σήμερα γίνεται αντιληπτή χωρίς το φυσικό περιβάλλον να επιβαρύνεται σοβαρά, με συνέπεια το τουριστικό προϊόν να υποβαθμίζεται σημαντικά.

Οι σύμβουλοι, καταδικάζουν ιδιαίτερα τους ανεξέλεγκτους κατασκηνωτικούς χώρους, την απόρριψη σκυβάλων, τις άσχημες διαφημιστικές διαφημίσεις και σήματα, τα ανεξέλεγκτα παραπήγματα, ειδικά στην περιοχή Γκάβερνορς, Κίτι, στην περιοχή Μακένζυ, Σπύρος και «σποραδικά» οπουδήποτε αλλού.

Οι Halcrow-Fox αναφέρονται στους κινδύνους που απορρέουν από τα υπάρχοντα αποχετευτικά συστήματα. Υποδεικνύουν ότι δεν υπάρχουν ειδικοί κανονισμοί για τον σχεδιασμό και την λειτουργία των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων ούτε για την αποχέτευση επεξεργασμένων ή

ανεπεξέργαστων λυμάτων. Με αποτέλεσμα ο κάθε επενδυτής να κάνει ότι θέλει, συχνάκις χωρίς τις κατάλληλες τεχνικές συμβουλές, και συνεπώς να δημιουργούνται κίνδυνοι για την υγεία. Στο παράδειγμα αναφέρονται δύο ξενοδοχεία στον κόλπο της Λάρνακας που άφηναν τα επιπλέον λύματα τους να υπερχειλίζουν σε γειτονικά χωράφια. Τα λύματα φαίνονταν να περιέχουν ψηλό ποσοστό από αιωρούμενα στερεά.

Όσον αφορά τις ακαθαρσίες και άλλα στερεά απορρίμματα η μελέτη εισηγείται ότι είναι άμεση ανάγκη βελτίωσης του καθαρισμού των παραλιών. Συμβουλεύει επίσης μια μαζική προσπάθεια καθαρισμού από τις μεγάλες ποσότητες οικοδομικών απορριμμάτων που παραμορφώνουν τις ακτές, συνοδευόμενη αποτρεπτικών προστίμων σε μελλοντικούς παραβάτες.

Η μελέτη ασχολείται με τα κοινωνικά και οικονομικά αποτελέσματα του τουρισμού στη νότια και ανατολική Κύπρο. Αναγνωρίζει ότι ο τουρισμός έχει σημαντικά συνεισφέρει στην εργοδότηση, στο εθνικό εισόδημα, στην εισαγωγή συναλλάγματος, προειδοποιεί όμως ότι είναι δύσκολο να διατηρηθούν αυτά τα οφέλη στη διάρκεια του δεύτερου μισού της δεκαετίας που περνούμε, αν η ανεξέλεγκτη και ακαθοδήγητη επέκταση καταστρέψει τις ανέσεις που ελκύουν τον κόσμο στην περιοχή.

Προειδοποιεί επίσης για τον πιθανό κοινωνικό αντίκτυπο του υπεραναπτυγμένου τουρισμού, ιδιαίτερα αν οι επισκέπτες φαίνονται να παίρνουν περισσότερο από το μέσο επίπεδο κοινωνικών αγαθών όπως το νερό και η απόρριψη σκουβάλων.

Ο επηρεασμός των τουριστών πάνω σε παραδοσιακές πολιτιστικές αξίες αποτελεί ένα ζήτημα προς διερεύνηση, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της έκθεσης του ντόπιου πληθυσμού σε μη οικεία ηθικά «στάνταρτ». Σ' αυτό προστίθεται ο συνδυασμός ενός υψηλού επιπέδου ανέσεων με τον τουρισμό που μπορεί να προκαλέσει εξαιρετικά ψηλές προσδοκίες στον ντόπιο πληθυσμό. Άλλες αρνητικές πτυχές περιλαμβάνουν τον πληθωρισμό -ιδικά η σπειροειδής αύξηση της αξίας της γης, που είναι σοβαρό πρόβλημα για τα στρώματα που δεν επωφελούνται άμεσα από τον τουρισμό- την συμφόρηση και την μεγάλη πυκνότητα πληθυσμού ιδιαίτερα στις παραλίες.

Οι "Halcrow Fox" εισηγούνται ότι υπάρχουν διάφορα μέτρα τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό της ανάπτυξης του τουρισμού σε μια περιοχή. Συμπεριλαμβάνονται:

- * Η προμήθεια εξειδικευμένου, διαθέσιμου δυναμικού για την τουριστική βιομηχανία σε αποδεκτά επίπεδα.
- * Πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία στην αναλογία τουριστών και ντόπιων. Αν υπάρχει δυσαναλογία θα εμφανιστούν τα αρνητικά συμπτώματα που αναφέρθηκαν πιο πάνω.
- * Η υδατοπρομήθεια: ο τουρισμός καταναλώνει μεγάλες ποσότητες νερού. Όταν οι ντόπιες προμήθειες είναι ανεπαρκείς όπως στα νοτιοανατολικά δημιουργείται ένταση μεταξύ γεωργίας και τουρισμού.
- * Η χωρητικότητα της παραλίας: δεδομένου ότι το κύριο θέλγητρο στην περιοχή είναι οι ακτές (και όλη η περιοχή δεν έχει καλές ακτές) υπάρχει ασφαλώς ένα όριο στον αριθμό ανθρώπων που μπορούν να στριμωχτούν στον διαθέσιμο χώρο.

Η αναφορά δείχνει ότι κάθε ένας από τους περιορισμούς θα είναι σοβαρά παραβιασμένος μέχρι τα μέσα του 1980 (Σ.σ. μη ξεχνάτε ότι η μελέτη έγινε πριν μερικά χρόνια).

Προβλέπεται οξεία έλλειψη ειδικευμένου δυναμικού, που οδηγεί στην αντίφαση μεταξύ χαμηλότερου επιπέδου προσφοράς και ψηλότερων κοστών. Η μόνη δυνατή λύση που εισηγείται η μελέτη είναι η

εισαγωγή ειδικευμένου δυναμικού από το εξωτερικό με τα συνεπακόλουθα μειονεκτήματα.

Η εισηγόμενη μέγιστη αναλογία επαφής (λίγο κάτω από έξι τουρίστες για κάθε ντόπιο σε μια κανονική μέρα στο αποκορύφωμα της τουριστικής εποχής), προβλέφθηκε να ξεπεράσει στην επαρχία Λάρνακας το 1984. Στην επαρχία Αμμοχώστου η αναλογία ξεπεράσθηκε το 1981 και η κατάσταση προβλέφθηκε δεινή για τα επόμενα λίγα χρόνια. Πραγματικά σε μια από τις πιο απαισιόδοξες παραγράφους εκφράζεται ανησυχία για την πιθανότητα διάστασης των σχέσεων μεταξύ του ντόπιου πληθυσμού των τουριστών στην Αγία Νάπα και αναφέρουν: «Τα πράγματα στην Αγία Νάπα έχουν πάει τόσο μακριά που ο καταλληλότερος τρόπος δράσης δεν θα είναι η προσπάθεια μείωσης του τουριστικού ρεύματος (για να μειωθεί η αναλογία τουριστών-ντόπιων) αλλά η ενθάρρυνση τουριστικών «γκέτο».

Η προμήθεια νερού προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη ζήτηση το 1984, χωρίς προοπτική λύση του προβλήματος μέχρι την λειτουργία του «νότιου αγωγού» πριν το 1990.

Ο διεθνώς παραδεδεγμένος συντελεστής χωρητικότητας παραλιών (15 άτομα για κάθε 10 τετραγωνικά μέτρα) θα ξεπεραστεί στην Λάρνακα το 1986. Στην επαρχία Αμμοχώστου ο συντελεστής ξεπεράστηκε πριν το 1981.

Παρόλες τις ενδείξεις για την επερχόμενη καταστροφή, η ανέγερση τουριστικών καταλυμάτων συνεχίζεται με εντατικό ρυθμό, χωρίς κανένα έλεγχο από κυβερνητικής πλευράς. Ο αριθμός των προσφερόμενων κλινών αυξάνεται συνεχώς και ο συναγωνισμός για την πλήρωση τους γίνεται όλο και πιο έντονος. Καθώς η ποιότητα των ανέσεων διαβρώνεται ο αριθμός των τουριστών υψηλής εισοδηματικής τάξης μειώνεται.

Το ποσοστό πληρότητας των κλινών μειώνεται συμπαρασύροντας μαζί και τις τιμές έτσι που να προσελκυσθούν τουρίστες χαμηλής εισοδηματικής τάξης, οι οποίοι είναι πιο δεκτικοί στα μειωμένα επίπεδα εξυπηρέτησης. Όπως αναφέρεται στη μελέτη το άμεσο αποτέλεσμα είναι ένας συνεχής κατήφορος: Το προϊόν χαμηλότερης ποιότητας φέρνει περισσότερους τουρίστες της χαμηλής εισοδηματικής τάξης που ελκύονται από τις χαμηλότερες τιμές. Αυτό με τη σειρά του πιέζει περισσότερο την ποιότητα προς κάτω λόγω υπερπληρότητας κι' αυτό επιτείνει περαιτέρω την καθοδική πτώση.

Αν δεχθούμε έστω ότι το κέρδος βρίσκεται πραγματικά σ' αυτή την κίνηση προς την χαμηλή εισοδηματική τάξη γιατί η Κύπρος να μην ακολουθήσει αυτή την πορεία; Εκτός από τον καταστροφικό αντίκτυπο πάνω στο περιβάλλον, δεν πρέπει να ακολουθηθεί αυτή η πορεία για διάφορους λόγους.

Στην τουριστική αγορά των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων τείνουν να κυριαρχούν μερικές πολύ μεγάλες ταξιδιωτικές επιχειρήσεις τεράστιας οικονομικής δύναμης. Θα έλθει μια στιγμή που θα είναι σε θέση να πιέζουν ανελέητα την ντόπια τουριστική βιομηχανία, γνωρίζοντας ότι οι επιλογές της τελευταίας είναι είτε η ευθυγράμμιση είτε η απώλεια της συνεργασίας με την εταιρεία.

Τα αποτελέσματα της στροφής προς τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα θα διαφανούν γρήγορα στους τομείς εξυπηρέτησης της τουριστικής βιομηχανίας: εστιατόρια, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, θαλάσσια σπορ κλπ. Οι τουρίστες με τα χαμηλά εισοδήματα τείνουν να προτιμούν τις «καθολικά» σχεδιασμένες διακοπές: γευματίζουν στο ξενοδοχείο και συμμετέχουν σε οργανωμένες εκδρομές. Τα κατά κεφαλήν έξοδα τους είναι δε πολύ χαμηλότερα απ' αυτά της υψηλής εισοδηματικής τάξης. Επίσης οι τουρίστες της χαμηλής εισοδηματικής τάξης, τείνουν να μη χαίρονται τις πολιτιστικές διαφορές και απαιτούν διευκολύνσεις και έναν τρόπο συμπεριφοράς παρόμοιο μ' αυτόν της χώρας

τους.

Όλα αυτά τα μειονεκτήματα είναι ήδη εμφανή, ιδιαίτερα στην Αγία Νάπα. Το πιο σοβαρό είναι η διάβρωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος στα νοτιοανατολικά μπορεί να αποξενώσει την υψηλού εισοδήματος τάξη χωρίς να προσελκύσει ικανοποιητικό αριθμό από την άλλη τάξη. Ο λόγος έγκειται στο ότι η Κύπρος βρίσκεται δύο χιλιάδες μίλια μακριά από τις κύριες πηγές του ευρωπαϊκού τουρισμού ενώ οι άλλοι «προορισμοί» της χαμηλόμισθης εισοδηματικής τάξης των τουριστών βρίσκονται πολύ πιο κοντά. Άρα τα ακριβότερα αεροπορικά εισιτήρια είναι αποτρεπτικά για τον λιγότερο εύπορο ταξιδιώτη.

Αφού τεκμηρίωσαν λοιπόν, οι ειδικοί, την άποψη ότι ο τουρισμός στα νοτιοανατολικά βρίσκεται σε πολύ επικίνδυνη πορεία, καλούν σε άμεση αποφασιστική κυβερνητική παρέμβαση προς επηρεασμό της ανάπτυξης της ζωτικής βιομηχανίας του τουρισμού.

Σαν αναγκαία επέμβαση, οι ειδικοί, θεωρούν τον περιορισμό των αφίξεων, σε αριθμούς που μπορούν να τύχουν του κατάλληλου χειρισμού: περιορισμό δηλαδή των τουριστικής χρήσης χώρων για να αποφευχθεί η εξάντληση των πόρων της περιοχής και βελτίωση του τουριστικού προϊόντος. Σχεδόν τίποτα δεν έχει γίνει για να τεθούν σε εφαρμογή αυτές οι εισηγήσεις.

Αντίθετα η κυβέρνηση δεν έθεσε περιορισμούς στις αφίξεις αλλά τελευταία έδωσε άδεια να διατεθούν δεκάδες χιλιάδες θέσεις σε ναυλωμένες πτήσεις από το Λονδίνο και άλλες βρετανικές και ευρωπαϊκές πόλεις.

Η αίτηση για τέτοιες ναυλωμένες πτήσεις έγινε κατά κύριο λόγο, από απελπισμένους ξενοδόχους, όπως άλλωστε, προέβλεψε η μελέτη των Halcrow Fox για να πληρωθούν οι κενές κλίνες. Βρήκαν δε μια παράξενη πηγή υποστήριξης από ένα συγχυσμένο κοινό που φαίνεται να πιστεύει ότι έτσι ανοίγει ο δρόμος για τη μείωση των αεροπορικών εισιτηρίων.

Τουριστικά καταλύματα συνεχίζουν να ανεγείρονται σε έξαλλο ρυθμό, με την εξαίρεση κάποιων άσχημων σκελετών, ατέλειωτων οικοδομών, που δείχνουν το αναπάντεχο τέλος των φιλοδοξιών κάποιας πρωτοβουλίας. Η κυβέρνηση δεν παίρνει στα σοβαρά την ανάγκη να σταματήσει τέτοιες κατασκευές. Ακόμα κι αυτό θα ερχόταν σε αντιπαράθεση με καλά διαφυλαγμένες παραδοσιακές ελευθερίες. Καμιά προσπάθεια δεν έχει γίνει για να καταλάβει το κοινό, ότι το δικαίωμα για προσωπική απόκτηση πλούτου δεν μπορεί πλέον να είναι ανεκτό όταν έρχεται σε διαμετρική αντιπαράθεση με εθνικά και τοπικά συμφέροντα. Πραγματικά καμιά προσπάθεια δεν έχει γίνει για να εξακριβωθεί κατά πόσον το σύνταγμα όντως δεν επιτρέπει ν' αναπτύξει τη γη του όπως θέλει, και αν όντως η κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να πληρώνει όταν θέλει να παρέμβει, τεράστια ποσά για απαλλοτρίωση.

Μάταια οι "Halcrow Fox" καλούν αν εφαρμοστεί ο «περί Πολεοδομίας και Οικήσεως» νόμος του 1972, να εγκριθεί το σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης της νότιας και ανατολικής Κύπρου, να μην δίδονται άδειες οικοδομής όταν υπάρχουν αισθητικοί και περιβαλλοντικοί λόγοι ή έλλειψη νερού. Η εισήγηση των ειδικών για ενδυνάμωση των εξουσιών του Κ.Ο.Τ. που να του δίνουν πραγματική εξουσία πάνω στην τουριστική βιομηχανία, επίσης φαίνεται να έχει αγνοηθεί.

Στο δεύτερο μέρος της έκθεσης περιλαμβάνονται συστάσεις σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης του περιβάλλοντος με το οποίο πιθανόν οι τουρίστες να έλθουν σε επαφή. Περιέχει πολλές ευφυείς ιδέες όπως η ανακήρυξη του Κάβο Γκρέκο σε εθνικό πάρκο (το οποίο να διατηρηθεί ελεύθερο από κατασκευές), διατήρηση απομονωμένων και γραφικών ορμίσκων χωρίς βελτιωμένες προσβάσεις (σαν αμοιβή για τους τουρίστες που αρέσκονται στην «περιπέτεια»), η αφαίρεση διαφημιστικών περιφραγμάτων, η δενδροφύτευση και ο εξωραϊσμός του χώρου (ιδιαίτερα στην παραλία της

Λάρνακας), η επαναδραστηριοποίηση των χωριών και της τοπικής τους βιομηχανίας (παράλληλα με ενθάρρυνση του μπογιαντίσματος των σπιτιών, φύτεμα λουλουδιών). Για την παραγκόπολη του Γκάβερνορς αναφέρεται ότι μπορεί να αναπτυχθεί σ' ένα κατάλληλα οργανωμένο χώρο για τέντες και τροχόσπιτα. Η Αγία Νάπα που υποφέρει από μεγάλης έκτασης, μη ελκυστική ανάπτυξη και μεγάλη υπερκοσμία, θα μπορούσε κάπως να βελτιωθεί αν όλα τα κτίρια μπογιατίζονται άσπρα στο παραδοσιακό χωριάτικο στυλ.

Η αναφορά τελειώνει με μια τελευταία έκκληση προς την κυβέρνηση για να λάβει έκτακτα μέτρα ανάγκης για έλεγχο της ανέγερσης τουριστικών καταλυμάτων στις περιοχές Λάρνακας και Αμμοχώστου και για μια ώθηση των επενδύσεων προς την κατεύθυνση της βελτίωσης του περιβάλλοντος και των διευκολύνσεων στην περιοχή.

Επιπλέον επαναλαμβάνεται επίσης η έκκληση για άμεση εφαρμογή του «Περί Πολεοδομίας και Οικήσεως» νόμου του 1972. (Δεν υπάρχει χώρος για άλλη καθυστέρηση. Οι οικοδομικές επιχειρήσεις και οι αρχές πρέπει να συνηθίσουν στην ιδέα ότι υπάρχει πολεοδομική νομοθεσία που λειτουργεί για το ευρύτερο εθνικό συμφέρον). Προστίθεται όμως ότι κι αυτό ακόμα δεν θα ήταν αρκετό για να αποτραπεί η επερχόμενη καταστροφή στην περιοχή.

Οι σύμβουλοι έθεσαν επίσης ορισμένες καθοδηγητικές γραμμές για την ενδυνάμωση του Κ.Ο.Τ. που συμπεριλαμβάνουν την εξουσιοδότηση αξιολόγησης των ξενοδοχείων με τους ανάλογους αστέρες σε σχέση με τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο και τον εξωραϊσμό της περιοχής.

Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι η μελέτη των "Halcrow Fox" φαίνεται να έχει μπει στο συρτάρι μαζί με άλλες θαυμάσιες μελέτες όπως η γαλλική του 1962.

Αυτό το κείμενο θα διαβαστεί από ανθρώπου που είναι σε θέση να επηρεάσουν την κυβερνητική πολιτική. Θα πρέπει να ενεργήσουν τώρα (σ.σ. πέρσι) απαιτώντας να μάθουν γιατί οι αρχές έχουν αγνοήσει τις συμβουλές ειδικών στους οποίους οι ίδιοι έχουν αναθέσει αυτή την δουλειά. Όσο για τους υπόλοιπους ανθρώπους του νησιού: δεν πρέπει να αφήσουμε καμιά αμφιβολία στους ηγέτες μας ότι είναι καιρός να προστατευθεί από την πειναλέα ιδιοτέλεια των λίγων.

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Εντός των Τειχών \(Τεύχος 23\)](#), [Δεκαετία 1980-1989](#), [1987](#), [Λευκωσία](#), [Λευκωσία \(νότια\)](#), [Τουρισμός](#), [Οικολογία](#)

From: <https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link: https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:entostonteixon:no_23:tourism

Last update: **2025/07/15 13:46**

